

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

| | |
|-----------------|--|
| Przewodniczący: | <u>SSA Piotr Rusin</u> |
| Sędziowie: | SSO del. Paweł Szewczyk SSA Grzegorz Krężolek |
| Protokolant: | st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura |

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko (...) Spółce z o.o.

w Z., B. Z. i P. P.

o ochronę dóbr osobistych i o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 13 kwietnia 2012 r. sygn. akt I C 533/11

I. zmienia zaskarżony wyrok przez nadanie mu treści:

„1.a) zobowiązuje stronę pozwaną (...) Spółkę z o.o. w Z., aby umieściła na pierwszej stronie (...) oświadczenie zatytułowane (...) o następującej treści:

(...) Spółka z o.o. w Z. jako wydawca (...) przeprasza Pana P. S. za opublikowanie w tym czasopiśmie w wydaniu z dnia 12 sierpnia 2010 roku na stronach 1 i 13 oraz w wydaniu z dnia 2 września 2010 roku na stronie 5 jego wizerunku i danych osobowych bez jego zgody” z formatowaniem tytułu i tekstu przeprosin jak w artykule

(...)dnia 12 sierpnia 2010 roku na 1 stronie Tygodnika i w miejscu, w którym został umieszczony wyżej wymieniony artykuł, bez dopisków i komentarzy w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się wyroku;

1. b) zobowiązuje pozwaną B. Z. by umieściła na 1 stronie (...) informację o przeprosinach zatytułowaną (...) o następującej treści:

„Ja B. Z., jako redaktor naczelny (...) przepraszam Pana P. S. za opublikowanie w tym czasopiśmie w wydaniu z dnia 12 sierpnia 2010 roku na stronach 1 i 13 oraz w wydaniu z 2 września 2010 roku na stronie 5 jego wizerunku i danych osobowych bez jego zgody” z formatowaniem tytułu i tekstu przeprosin jak w artykule (...) z dnia 12 sierpnia 2010 roku na 1 stronie Tygodnika w miejscu, w którym został umieszczony ten artykuł, bez dopisków i komentarzy w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się wyroku;

1. c) zobowiązuje pozwanego P. P., aby umieścił na 1 stronie (...) oświadczenie o przeprosinach zatytułowane (...) o następującej treści:

„Ja P. P. jako autor artykułu (...) opublikowanego w (...) z dnia 12 sierpnia 2010 roku przepraszam Pana P. S. za podanie danych osobowych oraz jego wizerunku bez jego zgody” z formatowaniem tytułu i tekstu przeprosin jak w artykule (...) z dnia 12 sierpnia 2010 roku na 1 stronie Tygodnika w miejscu w którym został umieszczony wyżej wymieniony artykuł, bez dopisków i komentarzy w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się wyroku;

1.d) zobowiązuje wszystkich pozwanych do umieszczenia pełnego tekstu przeprosin o podanej wyżej treści przez okres jednego miesiąca, bez przerw, na stronie internetowej z zastrzeżeniem, że przeprosiny mają być umieszczone na stronie głównej w górnej jej części, bez reklamowego tła, nie mogą być publikowane w systemie pop-up – tak by każdy kto będzie korzystał z tej strony internetowej mógł w pełni i bezpośrednio, bez dokonywania dodatkowych czynności zapoznać się z treścią przeprosin;

1.e) zobowiązuje wszystkich pozwanych do dokonania edycji artykułu „Kwity nadal pod stołem”, a pozwanych (...) Spółkę z o.o. w Z., do dokonania edycji artykułu (...) udostępnianych przez stronę internetową, w tym również w archiwum, poprzez dodanie przed tytułem artykułu (...) tekstu przeprosin jak w punktach 1.a), 1.b), 1.c), a przed tytułem artykułu (...) tekstu przeprosin jak w punktach 1.a) i 1.b) oraz przez usunięcie fragmentów, które naruszają dobra osobiste powoda;

2. zasądza solidarnie od wszystkich pozwanych na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwotę 10 000zł (dziesięć tysięcy złotych);

3. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 2 660zł (dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu”;

II. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 2 240zł (dwa tysiące dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn.akt I A Ca 703/12

UZASADNIENIE

Powód P. S. w pozwie z dnia 11 maja 2011 r. wniósł o zobowiązanie pozwanych- B. Z., P. P. i (...) Towarzystwo (...)-Spółkę z o.o. w Z. do złożenia przez każdego z nich na łamach (...) informacji o przeprosinach o treści wskazanej w pozwie, a także wszystkich pozwanych do umieszczenia tej informacji na stronie internetowej w/w czasopisma przez okres jednego miesiąca bez przerw w sposób bliżej określony przez powoda, zobowiązanie wszystkich pozwanych do dokonania edycji artykułu (...), a pozwanych B. Z. i (...) Towarzystwo (...)-Spółkę z o.o. w Z. do dokonania edycji artykułu (...) poprzez portal internetowy (...) przez dodanie przed tytułem artykułu „ (...) tekstu przeprosin złożonych przez wszystkich pozwanych, a przed artykułem (...) tekstu przeprosin złożonych przez (...) Towarzystwo

(...) - Spółkę z o.o. w Z. i B. Z. , oraz o zasądzenie od pozwanych jako dłużników solidarnych na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwoty 10.000 zł. i kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu podał, że w sprawach o wykroczenia toczących się przed Sądem Rejonowym w Zakopanem przeciwko A. R. (...) i J. M. występował w charakterze pokrzywdzonego i oskarżyciela posiłkowego w pierwszej oraz przedstawiciela pokrzywdzonego i oskarżyciela posiłkowego (...) Spółki z o.o. w Z. w drugiej sprawie , a poza tym w obu sprawach zeznawał jako świadek. W wydaniu (...) z dnia 12 sierpnia 2010 r. ukazał się artykuł autorstwa P. P. zatytułowany (...) relację z postępowania toczącego się przeciwko J. M., w którym podano nazwisko i imię powoda , a ponadto zamieszczono jego zdjęcie mimo że powód nie wyrażał na to zgody. Analogiczna sytuacja miała miejsce w wydaniu z dnia 2 września 2010 r., gdzie ukazała się relacja z postępowania sądowego przeciwko A. R. w artykule zatytułowanym (...). Odpowiedzialność za podanie danych osobowych powoda i umieszczenie jego zdjęcia w obu publikacjach ponosi (...) Towarzystwo (...) - Spółka z o.o. w Z. jako wydawca (...) i jego redaktor naczelna B. Z. , a w artykule (...) jego autor - P. P.. Jako podstawę prawną tej odpowiedzialności powód powołał unormowania wynikające z przepisów art. 13 ust. 2 i art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U.Nr.5 , poz.84). Powód dodał, że zakazu z art. 13 ust. 2 tej ustawy, zwanej w dalszym ciągu uzasadnienia „ Prawo prasowe” nie uchyła ograniczenie ochrony wizerunku z art. 81 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U.z 2006 r. Nr. 90 , poz. 631 -jednol.tekst), zwanej w skrócie „ Prawo autorskie”.

Wszyscy pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu i zarzucili że powód na terenie Z. i P. jest osobą powszechnie znaną , uchodzi za osobę publiczną , gdyż był jednym z założycieli i aktorem Teatru W. , a później działał na tym terenie jako przedsiębiorca , dyrektor Radia (...). Oba postępowania przed sądem (...) były jawne, monitorowane przez Helsińską Fundację Praw Człowieka i wielokrotnie poprzednio na łamach (...) umieszczane były zdjęcia powoda i ujawniane jego dane , a mimo to powód nie wywodził z tej przyczyny roszczeń o ochronę dóbr osobistych.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2012 r. sygn. akt IC 553/11 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwotę 1.560 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy ustalił, że w wydaniu (...) Nr.(...)dnia 12 sierpnia 2010 r. na stronach 1 i 13 ukazał się artykuł P. P.pod tytułem(...)zawierający relację z postępowania w sprawie o wykroczenie z art. 26 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przeciwko burmistrzowi Z. J. M.obwinionemu przez P. S.. P. S.w sprawie tej, zawisłej przed Sądem Rejonowym w Z. do sygn..akt II W 743/09 , zarzucał burmistrzowi że podczas sesji Rady Miasta w styczniu 2009 r. rozpowszechniał nieprawdziwe i wprowadzające w błąd wiadomości dotyczące finansowania Radia (...) prowadzonego przez z budżetu miasta. Oskarżycielem w tej sprawie była Komenda Powiatowa Policji w Z. , a w charakterze oskarżyciela posiłkowego występowała A. M. reprezentowana przez powoda jako prezesa zarządu. Powód w sprawie tej był przesłuchiwany w charakterze świadka w postępowaniu przygotowawczym i sądowym. P. S. został ujawniony jako oskarżyciel posiłkowy, a nad treścią artykułu na stronie 13 umieszczone zostało jego zdjęcie oraz burmistrza na korytarzu sądowym.

W wydaniu (...) nr.35/1075 z dnia 2 września 2010 r. na stronie 5 ukazał się artykuł J. J. J.pod tytułem(...)dotyczący postępowania w sprawie o wykroczenie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji toczącego się przeciwko dziennikarce (...) A. S.przed Sądem Rejonowym w Z. do sygn..akt II W 366/10. Oskarżycielem publicznym w tej sprawie była Komenda Rejonowa Policji w W. , oskarżycielem posiłkowym powód z niniejszego procesu P. S., a pokrzywdzonym Firma (...). Postępowanie w tej sprawie toczyła się na skutek doniesienia złożonego przez P. S. , że dziennikarka A. S. na łamach (...) rozpowszechniła nieprawdziwe i wprowadzające w błąd informacje o osobie kierującej tą Firmą w celu szkodenia jej jako przedsiębiorcy. W postępowaniu P. S. składał zeznania w dniu 2 czerwca 2009 r. na Komendzie Powiatowej Policji w Z. , a w dniu 31 sierpnia 2010 r. przez Sądem. W artykule (...) także podane zostały dane osobowe powoda , a ponad nim zdjęcie powoda i oskarżonej. Podczas rozprawy w dniu 31 sierpnia 2010 r. na sali sądowej obecny był także J. J., który został przesłuchany w charakterze świadka , oraz przedstawicielka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Na stronie internetowej tej Fundacji ukazał się raport z rozprawy i relacja z przebiegu całego postępowania. W artykule J. J. podał, że P. S. oskarżył A. S., a także

przytoczył treść wyjaśnień oskarżonej i oskarżyciela posiłkowego P. S.. Postępowanie w tej sprawie zakończyło się wyrokiem uniewinniającym.

Przed opublikowaniem wymienionych wyżej artykułów żaden z dziennikarzy nie zwracał się do powoda o wyrażenie zgody na ujawnienie jego wizerunku i danych osobowych, uznając że jest on osobą publiczną i rozpoznawaną na P..

Powód jest osobą znaną na tym terenie z racji prowadzenia działalności gospodarczej, a mianowicie rozgłośni radiowej Radio (...) oraz A. M. -Spółki z o.o. z siedzibą w Z.. Wcześniej był aktorem Teatru W. , a następnie udzielał się społecznie, będąc członkiem Klubu (...).

Dlatego też sprawy sądowe z jego udziałem oraz władz miasta , w tym burmistrza, wzbudzały na tym terenie powszechne zainteresowanie oraz zainteresowanie mediów.

Poczyniwszy powyższe ustalenia Sąd Okręgowy powiada , że dochodząc roszczeń o ochronę dóbr osobistych z art. 24 w związku z art. 23 k.c., powód powołuje się na naruszenie w wymienionych wyżej wydaniach (...) norm prawnych wynikających z art. 13 Prawa prasowego i art. 81 Prawa autorskiego.

Zdaniem Sądu Okręgowego , mimo że dane osobowe i wizerunek powoda zostały w wymienionych wyżej materiałach prasowych przedstawione bez pytania o jego zgodę, zachowanie pozwanych nie było bezprawne , gdyż powód w środowisku (...) jest osobą powszechnie znaną oba artykuły wzbudziły oraz procesy sądowe , których dotyczyły wzbudziły duże zainteresowanie społeczne, w sprawach tych powód występował przede

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zarzutom apelującego nie można odmówić słuszności.

Przede wszystkim trafnie powód w apelacji podnosi, że wbrew założeniu przyjętemu przez Sąd I instancji nie powoływał jako podstawy prawnej dochodzonych pozwem roszczeń przepisu art. 81 Prawa autorskiego, a wręcz przeciwnie wskazywał że ograniczenia ochrony wizerunku przewidziane w art. 81 ust. 1 pkt. 2 tej ustawy nie mogą znajdować w niniejszej sprawie zastosowania , gdyż w publikacjach objętych powództwem doszło do naruszenia art. 13 ust. 2 Prawa prasowego. Tymczasem uzasadnienie zaskarżonego wyroku zarówno w części dotyczącej ustaleń faktycznych , jak i oceny prawnej powództwa koncentruje się na konstatacji, że z racji prowadzonej działalności kulturalnej, społecznej i medialnej powód jest osobą powszechnie znaną i publiczną na terenie P., przedmiotowe publikacje prasowe pozostają w związku ze znaną powszechnie w tamtejszym środowisku działalnością powoda , a zatem w świetle art. 81 ust. 2 pkt. 1 Prawa autorskiego ochrona wizerunku powodowi nie przysługuje. Stanowisko to jednak nie zasługuje na aprobatę , gdyż rzeczywiście art. 13 ust. 2 Prawa prasowego jest unormowaniem szczególnym w stosunku do przepisu art. 81 ust. 2 pkt. 1 Prawa autorskiego , wobec czego okoliczność czy powód jest osobą powszechnie znaną na terenie , gdzie (...) jest gazetą poczytną jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Przepis art. 13 ust. 2 Prawa prasowego ma zapewnić szczególną ochronę osobom występującym w postępowaniu karnym w określonych rolach procesowych ze względu na ich bezpieczeństwo , a także ochronę ich sfery prywatnej, a to celem zapewnienia im swobody wypowiedzi przed sądem , co sprzyja dokonaniu ustaleń zgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy i tym ma zagwarantować wydania prawidłowego orzeczenia , co leży w interesie wymiaru sprawiedliwości i tym samym w interesie społecznym. Stąd też ustalenia czy powód jest osobą publiczną na terenie , w którym kolportowany jest (...) jest bez większego znaczenia dla oceny zasadności powództwa. Okoliczności istotne w świetle art. 13 ust. 2 Prawa Prasowego , a to fakt podania danych powoda i przedstawienie jego wizerunku bez jego zgody w przedmiotowych materiałach prasowych są bezsporne. Istotnym jest czy powód należy do kręgu osób, których dotyczy ochrona z art.13 ust. 2 Prawa prasowego. W obu sprawach o wykroczenie był przesłuchiwany w charakterze świadka , i to zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i sądowym , i to daje już podstawę do dochodzenia roszczeń o ochronę dóbr osobistych , jak chociażby wizerunku czy zachowania danych osobowych, które niewątpliwie są dobrami osobistymi w rozumieniu art. 23 k.c., który co prawda tych dóbr nie wymienia , ale wyliczenie w tym przepisie ma

charakter przykładowy, a nie wyczerpujący. Na ochronę wizerunku jako dobra osobistego wskazuje natomiast art. 81 Prawa autorskiego. Poza tym w sprawie, której dotyczył artykuł zatytułowany (...), powód był zarówno oskarżycielem posiłkowym jak i pokrzywdzonym, gdyż Firma (...) nie miała osobowości prawnej i była prowadzona jednoosobowo przez przedsiębiorcę, którym jest powód.

Sąd Okręgowy stwierdzenie Sądu Okręgowego, że powód w głównej mierze występował w sprawach w charakterze oskarżyciela posiłkowego, który nie należy do osób wymienionych w art. 13 ust. 2 Prawa prasowego jest więc nieprecyzyjne, gdyż w obu sprawach miał status świadka, a więc najmniej jednej także pokrzywdzonego. Okoliczność, że z innych spraw gdzie także podano dane powoda i jego zdjęcie bez jego zgody powód nie zrobił użytku, nie może uchylić bezprawności w zachowaniu pozwanych w opublikowanych artykułach i nie może uzasadniać konkluzji, że do naruszeń dóbr osobistych powoda nie doszło. Także zakres roszczeń dochodzonych przez powoda jest adekwatny do skali naruszeń jego dóbr osobistych, gdyż miało to miejsce dwukrotnie w zbliżonych czasowo wydaniach (...) kiedy jeszcze pamięć czytelników po lekturze pierwszego z artykułów była żywa.

Zebrany w sprawie materiał daje podstawę do udzielenia powodowi ochrony prawnej

wszystkim jako oskarżyciel posiłkowy, a nie pokrzywdzony, gdyż pokrzywdzonymi Radio (...), które powód jedynie reprezentował. Już z tej przyczyny nie powoływać się ze względu na własną osobę na ochronę prawną z art. 13 ust. 2 Prawa prasowego. Wyklucza to możliwość dochodzenia ochrony dóbr osobistych we własnym imieniu. Poza tym powód materiały prasowe dotyczące działalności powoda ukazywały się wcześniej na łamach (...), gdzie podawano jego dane i wizerunek bez jego zgody, a mimo to nie robił z tego żadnego użytku. Postawę jego należy więc ocenić jako selektywną, co przemawia za przyjęciem że wskazane w pozwie publikacje nie naruszyły jego dóbr osobistych. Powód z racji tego, że na terenie P. jest osobą powszechnie znaną winien się liczyć z tym, że jego dane i wizerunek w związku z pełnieniem przez niego funkcji publicznych będą publikowane nawet bez jego zezwolenia, co sprawia że w tym zakresie ochrona prawna jego wizerunku w świetle art. 81 ust. 2 Prawa autorskiego jest wyłączona.

W tym stanie rzecz Sąd Okręgowy oddalił powództwo powołując jako podstawę materialnoprawną rozstrzygnięcia przepisy art. 81 Prawa autorskiego, art. 13, 37 i 38 Prawa prasowego oraz art. 24 i 448 k.c.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu, na które składają się koszty zastępstwa procesowego pozwanych w wysokości określone w § 6 pkt. 4 i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.Nr.163, poz. 1349 ze zm.), Sąd Okręgowy powołał art. 98 k.p.c.

W apelacji, opartej na zarzutach naruszenia prawa materialnego, a to art. 13 ust. 2 Prawa prasowego, oraz błędnych ustaleń okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, powód wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu i o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje na mocy art. 24 i 448 k.c. w związku z art. 13 ust. 2 Prawa prasowego oraz art. 81 ust. 1 Prawa autorskiego. Zmiana wyroku przez orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu musiała stosownie do art. 98 k.p.c. doprowadzić do zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję i obciążyć pozwanych obowiązkiem zwrotu tych kosztów powodowi.

Na koszty te składa się opłata sądowa od pozwu w kwocie 1.100 zł. oraz koszty zastępstwa procesowego według stawek minimalnych z § 6 pkt. 4 i § 11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie stawek za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr.163, poz.1348 ze zm.). Podstawę prawną zmiany zaskarżonego wyroku stanowi art. 386 § 1 k.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego, na które składają się - opłata sądowa od apelacji w kwocie 1.100 zł. oraz koszty zastępstwa procesowego według stawek minimalnych z § 6 pkt. 4 i § 11 ust. 1 pkt. 2 w związku z § 13 ust. 1 pkt. 2

rozporządzenia powołanego w poprzednim zdaniu , Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 & 1 i 3 w związku z art. 391 & 1 k.p.c.